

Plukovník pěch. František Vávra:

Některé rozdíly bojových zásad německých a našich v srovnání Polních řádů.

Obrana podle TF. (Truppenführung).

Obrana (Abwehr) v širším smyslu může být prováděna buď:

- a) obranou normální (Verteidigung), t. j. obranou na místě, nebo
- b) ústupově (hinhaltender Widerstand).

Poznámka:

Pojem „hinhaltender Widerstand“ třeba rozlišovat od pojmu „hinhaltendes Gefecht“.

Hinhaltendes Gefecht, náš ústupový boj (říkalo se též boj na zdrženou) je podle TF. úplně samostatný druh boje a nepatří do obrany, kdežto „hinhaltender Widerstand“ je součástí obrany a bývá obvykle nejdůležitější složkou v „hinhaltendes Gefecht“.

Rozdíl mezi těmito dvěma pojmy nejlépe vynikne ze způsobu, jak se ten onen boj vede.

Ústupový boj (hinhaltendes Gefecht) má za účel zdržovat nepřátelský postup, aby byl získán čas. Ústupový boj vedeme vždy proti přesile a můžeme jej provádět kombinací útoku, obrany na jednom postavení a „dočasné“ obrany na několika postaveních za sebou. Útoky se provádějí zpravidla s překvapením a na omezený cíl. Dočasná obrana, při níž nevyčkáme rozhodného nepřátelského útoku, nýbrž donutíme jenom protivníka k rozvinutí a potom ustoupíme na zadnější postavení, je to, co TF. nazývá „hinhaltender Widerstand“. Je tedy hinhaltender Widerstand jednou z forem „hinhaltendes Gefecht“.

Náš G-V nejedná o ústupovém boji, zato P-I-2 má zvláštní stať „ústupový boj“, kde připouští při řešení ústupového boje též útoky s omezeným cílem. Proto našemu výrazu ústupový boj je obdobný německý výraz „hinhaltendes Gefecht“ — onen širší pojem, — kdežto pro pojem „hinhaltender Widerstand“ nemáme názvu. Je to ten vlastní ústupový boj v pravém smyslu. Proto v dalším výkladu, abych předešel omylům, budu překládat:

Hinhaltendes Gefecht — ústupový boj,

Hinhaltender Widerstand — dočasná obrana.

Prosím však, aby to nebylo chápáno jako zavádění nové terminologie.

Obrana („Abwehr“) podle TF. může tedy být vedena dvojím způsobem:

- 1) na místě jako obrana v našem pravém smyslu „Verteidigung“,
- 2) ústupově na několika postaveních postupně za sebou jako obrana dočasná — „hinhaltender Widerstand“.

Obrana vůbec (Abwehr).

Obrana působí výhradně palbou, která má být tedy co nejsilnější. K přípravě obrany je třeba:

- a) co nejdříve přijít v dotyk s nepřítelem a zjistit jeho rozdělení sil,
- b) využít co nejvíce terénu. Při tom jsou rozhodující: pozorovatelný dělostřelectva a těžkých zbraní pěchoty, přirozené překážky před postavením, zajištění boků, vlnitost a pokrytost terénu.

Kde třeba, upravíme terén uměle, při čemž nesmíme změnit jeho přirozený vzhled:

c) utajit všechny přípravy (sílu, složení);

d) využít největší donosnosti zbraní. Čím blíže k postavení, tím má být palba hustší.

Pravý úmysl nepřítele poznáme až během útoku, proto si ponechat dosti silné zálohy. Zálohy třeba také k zajištění boků. Nutno však dát pozor, abychom netvořili velké zálohy na újmu odolnosti obrany.

Při střetnutí přejdeme do obrany buď na místě nebo něco dále vzadu. Neztrácet při tom mnoho času obhlídkami terénu.

Z útoku přecházíme do obrany tak, že přední linii zeslabíme a učelíme se více do hloubky. Někdy bude třeba dosaženou linii v některých místech útokem posunout dále dopředu, jindy posunout něco dále dozadu.

Z útoku do ústupového boje se přechází přes obranu.

A. Obrana na místě (Verteidigung).

Každé obranné postavení (Stellung) má vždy hlavní postavení (Hauptkampffeld) a postavení předních stráží (Gefechtsvorposten).

Kromě toho mívá i předsunuté postavení (vorgeschobene Stellung), někdy výjimečně, jde-li o obranu ve velkých rozměrech, i zadní postavení (rückwärtige Stellung). Nejdůležitější součástí každého obranného postavení je postavení hlavní.

P o z n á m k a :

Pojednání o předních strážích je obsaženo v stati zajištění. TF. má dva druhy předních stráží — dva výrazy. Vorposten jsou přední strážé za ubytování a Gefechtsvorposten jsou přední strážé v dotyku s nepřítelem, ať už jde o zajištění při zastavení boje nebo o zajištění obranného postavení.

Podle toho, jak je postavení položeno vzhledem na směr postupu nepřítele, je to postavení čelní nebo bočné.

Bočné postavení zaujímáme tenkrát, chceme-li nepřítele donutit ke změně směru postupu. Má jen tehdy cenu, nemůže-li se nepřítel vyhnout a je-li zajištěno s boku.

Nejpříhodnější je postavení čelní. Zabránit obchvatu možno buď zatočením křídla zpět nebo učením stupňovitě do hloubky nebo útočným jednáním.

Při předsunování jednotek před postavení nutno dbát toho, abychom je zbytečně nerozptylovali.

Obrana se dělí do hloubky a do šířky. O vzájemném poměru při rozdělování sil rozhoduje hlavně terén a povětrnost. Tak na př. rovný, otevřený terén s dalekými výstřely nepotřebuje tolik sil, jako terén vlnitý. některé přírodní překážky, zvláště vodní, stačí někdy jenom střežit. Tma nebo mlhavé počasí vyžadují zesílení 1. sledu na účet hloubky.

Větší šířky se dá dočasně dosíci též utvořením obranných skupin tak, že mezery mezi skupinami vyplníme palbou.

Šířka se nedá určit. Není-li terén nepříznivý, nemá přesahovat dvojnásobnou šířku jako za útoku.

Podle G-V, čl. 374, v terénu příznivém pro palbu samočinných zbraní nemá být úsek praporu 1. sledu širší než 1.500 m. Podle P-1-2 je útočné pásmo praporu 750 m, německého praporu 400—1.000 m. Jsou tedy normy pro šířku přibližně stejné.

Postavení se buduje podle času, sil a jiných okolností postupně podle pořadí naléhavosti.

K dobře vybudovanému postavení patří:

- a) opevňovací práce (překážky, střelecké zákopy, hnízda pro zbraně),
- b) na důležitých místech ohniska odporu (Stützpunkte),
- c) vzájemná podpora palbou sousedních opevnění a zřízení bočných flankovišť — čelně krytých,
- d) zastření všech prací proti pozorování se země i ze vzduchu,
- e) zaručené spojení.

Vyšší velitel udává průběh hlavního postavení určením čáry podle mapy. Tato čára tvoří přední okraj hlavního postavení (Hauptkampflinie) — tedy přední okraj pásma hlavního odporu. Ostatní nižší velitelé určují průběh jak pásma hlavního odporu, tak i rozmístění celého postavení výhradně v terénu.

Pásma hlavního odporu má být dostatečně vpředu před vlastními pozorovatelnami dělostřelectva a těžkých zbraní pěchoty a co možná skryto před nepřátelským pozorováním. Má být raději na svahu odvráceném od nepřítele, nežli vydáno na pospas jeho příliš silné palbě. Takovéto postavení pásma hlavního odporu vyžaduje možnosti pozorovat předpolí, buď výhledem zezadu (s boku) nebo z předsunutých pozorovatelů, zajištěných předními strážemi.

Postavení se dělí na úseky podle týchž zásad jako u nás.

Zálohy se dělí na místní (úsekové) a na zálohy vyšších velitelů. Účelem místních záloh je živit boj, odrazit nepřítele vtrhnuvšího do postavení nebo vystřídat jednotky. Vyšší velitel používá svých záloh podle okolností. Předvídané okolnosti se mají připravit. Při delší obraně je třeba jednotky střídát.

Provedení obrany.

Při provádění obrany jsou nejdůležitější tři složky:

- 1) zajistit spolupráci zbraní,
 - 2) zajistit průzkum všech druhů, výsledek soustředit v jedné rukou (získat úmysl nepřítele),
 - 3) zabránit nepříteli průzkumu, proto důležitá je OPL. se stíhači.
- Z téhož důvodu předsmunujeme před hlavní postavení určité jednotky:
- a) vždy přední stráž,
 - b) někdy předsunuté postavení, které se umísťuje dále vpředu před přední stráž,
 - c) někdy jednotky vstříci nepříteli k vedení ústupového boje.

Předsunuté postavení (vorgeschobene Stellung):

Předsunuté postavení má za účel nedat nepříteli předčasně dominující body před postavením předních stráží, ale naopak jich využít jednak jako dělostřeleckých pozorovatelů pro vlastní dělostřelectvo, jednak ke klamání nepřítele o postavení hlavním a k donucení, aby se předčasně rozvinul. Má být jen tak daleko vpředu, aby mohlo být ještě podporováno částí dělostřelectva z hlavního postavení.

Osádkou předsunutého postavení jsou hlavně těžké kulomety, protitankové zbraně, lehké baterie.

Boj v předsunutém postavení se má vést tak, aby jednotky nebyly vydány nebezpečí částečného zničení, a proto je včas stáhnout a zajistit jim ústup do hlavního postavení. Ústup nesmí bránit v činnosti předních stráží.

Přední stráž (Gefechtsvorposten).

Účelem předních stráží je:

- a) dát čas hlavnímu postavení zaujmout bojovou pohotovost,
- b) doplnit výhled do nepřátelského útočného pásma,
- c) klamat nepřítele o položení hlavního postavení.

Podle toho stanovíme jejich úkol a sílu. Nemají být dále vpředu nežli je donosnost lehkého dělostřelectva z hlavního postavení. Mají-li před sebou předsunuté postavení, mohou být velmi slabé.

Vyšší velitel stanoví přibližnou sílu předních stráží, čáru odporu, jakož i chování sousedů. Při ústupu nemají bránit výstřelu z hlavního postavení.

Pod ochranou předních stráží mohou být někdy provedeny i menší útočné podniky, mající za účel rušit nepřátelské přípravy. Mohou přinést velmi cenné zprávy.

Hlavní postavení (Hauptkampffeld).

Základem hlavního postavení je plánovitý rozvrh palby všech zbraní, zvláště účelné vzájemné doplnění (souhra) palby dělostřelectva a pěchoty. Při tom je hlavní starostí jak vyššího velitele, tak i všech ostatních velitelů zařídit:

- a) zahájení palby na největší vzdálenost,
- b) vzájemné doplnění palby dělostřelectva a pěchoty,
- c) silná palebná soustředění,
- d) možnost rychlého řízení palby na ohrožená místa; k tomu je nutná dobrá spojovací a pozorovací síť.

Úkoly jednotlivým zbraním mají být tak rozděleny, aby celé předpolí až do velkých vzdáleností bylo pokryto palbou, co možná bez mezer. Čím blíže k postavení, tím má být palba hustější a souvislejší. Palbu třeba zařídit i dovnitř postavení.

Dělostřelectvo.

Obdobně jako za útoku je dělostřelectvo rozděleno na přímou podporu (angewiesene Artillerie) a na ostatní dělostřelectvo divise. Velitel sboru si ponechá jen ojedinělé dalekonosné baterie s palbou dalekou na speciální cíle. Všechno ostatní dělostřelectvo přidělí divisím.

Část dělostřelectva má zahájit palbu na největší vzdálenosti. Obvyklejné z předsunutého palebného postavení s pomocí letce.

Pozorování třeba zařídit tak, aby většina dělostřelectva mohla působit i v tom případě, selžou-li předsunuté a hlavní pozorovatelný.

Poslední noc před útokem mají být změněna palebná postavení, zvláště těch baterií, u nichž lze předpokládat, že byly prozrazeny.

Většina dělostřelectva divise má být s to soustředit svou palbu nejen na krátké, ale i na velké vzdálenosti.

Palba se má zahájit co nejdříve, s úkolem rušit přibližování, zaujímání palebného postavení a umlčovat baterie. Jen je-li nepřátelské dělostřelectvo ve velké převaze nebo má-li být nepřítel překvapen, musíme být s umlčováním nepřátelského dělostřelectva zdrženliví.

Třeba rovněž připravit soustředění společná s těžkými zbraněmi pěchoty a jimi přepadávat nepřátelské přípravy útoku (zaujímání výchoďstě, umístování zbraní, příprava materiálu a p.).

Jakmile je nepřátelská pěchota ve východišti připravena, skoro všechno dělostřelectvo musí být uvolněno k jejímu zdolání (protipříprava). Jen malé částice dělostřelectva pokračují v protibaterijní činnosti. Nejdůležitějšími cíli jsou těžké zbraně pěchoty. Též shromáždění tanků ve východišti je třeba věnovat velkou pozornost.

Pěchota.

Zahájí palbu podle rozvrhu palby co nejdříve a co nejsilněji. Zvláště je-li slabé dělostřelectvo, bude třeba, aby těžké kulomety zahájily palbu na největší vzdálenost. Za tím účelem bude jich část předsunuta do pásma hlavního odporu nebo ještě dále vpřed.

Všechna palebná postavení těžkých zbraní pěchoty musí být naprosto skryta, musí mít možnost skrytého přesunu do záměnných postavení a kulomety pro bočnou palbu musí být kryty čelně.

Těžké zbraně záloh mohou se zúčastnit palby před hlavní postavení.

Čím více se nepřítel přibližuje, tím více se účastní palby i lehké zbraně a tím více palba houstne.

Vzniknou-li nepřátelskou palbou v naší palebné sestavě mezery, musí je nejbližší velitelé ihned vyplnit. Nezasazené části pěchoty (místní zálohy) musí být informovány o možnostech zasazení. Jinak se samy pro sebe zakopají a připraví si místní obranu. Jsou-li silně postřelovány, mohou být přechodně přemístěny do míst bezpečnějších.

Vnikne-li nepřítel do postavení, je třeba nejdříve soustředěnou palbou ho zastavit (zničit) a dříve, nežli se tam usadí a zařídí, protiútokem ho vyhnat.

Nepodaří-li se to a nepřítel proniká dále, rozhodne se velitel divise, zda provede protiútok s hlavní zálohou nebo zda přeloží pásmo hlavního odporu (Hauptkampflinie) o něco dále dozadu.

Protiútok má býti veden do boku nepřítele, který vnikl do postavení. Rozkaz k protiútku má kromě směru obsahovat východiště, čas vyrazení, pásmo a cíl, a jak bude podporován dělostřelectvem, letectvem, a třeba-li, tanky.

(Pozn.: Bezpodmínečné provádění protiútku do boku takového nepřítele bude sotva vždy možné, neboť tím se protiútočné jednotky vydávají bočným palbám nepřítele. Bude to možné jen tenkrát, když tomu bude vyhovovat terén.)

Pro noc nebo pro špatnou viditelnost vlivem nepříznivého počasí nebo v pokrytém terénu (lese) je třeba připravit nouzovou palebnou přehradu (Notfeuer). Má být co nejbližší postavení. O jejím spuštění, o spotřebě munice, o její délce atd. platí obdobné zásady jako u nás.

Ostatní zbraně.

Ženísté připravují v předpolí zátarasy (Sperrungen), na hlavním postavení pracují hlavně o překážkách, spojovacích zákopecích a na maskování. Při zahájení boje jdou obvykle do zálohy.

Útočné vozby se užívá v obraně jen útočně. Je to výtečná záloha, zvláště vhodná k protiútokům nebo k zastavení útoku nepřátelské útočné vozby. (V dalších podrobnostech o užití útočné vozby odvolává se TF. na předpis „K. W. Abwehr“.)

U m ě l ě m ě y používáme ke krytí přesunu záloh nebo při změnách dělostřeleckých palebných postavení. Chceme-li skryt palebná postavení

zamlžením, musíme vytvořit zamlžení i v místech, kde baterie nejsou (klamná zamlžení).

Bojové letectvo má před samým vyražením útočníka na hlavní postavení svými nálety útočit na připravenou útočnou péchotu, na zálohy, pálicí baterie, balony a p. (zúčastnit se protipřípravy).

OPL. V době nepřátelského přibližování má vlastní OPL. zabráňovat hlavně leteckému průzkumu hlavního postavení, a proto části OPL. mají být předsunuty daleko před toto postavení. Před samým útokem a během útoku je důležité chránit nejen dělostřelecké postavení, ale i přesuny záloh. Je-li předem známo, kudy nepřítel hodlá vést své úsílí, je třeba do těchto míst soustředit a do hloubky učlenit i větší počet jednotek OPL.

Ústup na zadnější postavení

může nařídít jen vyšší velitel. Takový ústup má být předem bedlivě připraven, hlavně pokud jde o způsob přerušení boje, provedení ústupu a zaujetí nového obranného postavení. Je zvlášť důležité obnovit co nejdříve souvislost postavení, a to nejen mezi ustoupivšími jednotkami, ale též s onou částí fronty, kde jednotky zůstaly v postavení původním. Nedá-li se výhodně využít terénu, špatné viditelnosti, mlhy nebo umělé mlhy, má být ústup proveden zásadně v noci. Při tom je velmi důležité klamat co nejdéle nepřítele udržováním dosavadního ruchu palby.

Je-li třeba přejít z obrany do ústupového boje, je nutno volit první ústupové postavení hodně daleko vzadu, neboť třeba počítat s tím, že nepřítel je rozvinut a může rychle následovat.

Zhroutí-li se nepřátelský útok a máme-li dostatek sil a nadějí na úspěch, má se přejít do útoku. Má-li nepřátelské dělostřelectvo převahu, bude mít čelní útok malou naději na úspěch. Jistější bude výsledek, může-li se vésti útok obchvatný.

Skončí-li se útok bez úspěchu nebo nastane-li přestávka, stává se, že jednotky leží proti sobě a situace se blíží posícnímu boji. Snažíme se vysunout přední stráž. Rozhodne-li se v tomto případě vyšší velitel pro postavení dále vzadu, podrží se dosavadní postavení jako předsunuté postavení nebo jako postavení předních stráží.

B. Dočasná obrana (hinhaltender Widerstand).

K dočasné obraně se uchylujeme ať z přinucení nebo dobrovolně tehdy, má-li nepřítel nad námi převahu. Někdy ji můžeme užít k zahájení boje, jindy jako dočasné výpomoci v boji. Tato obrana záleží v tom, že je prováděna nejprve všemi jednotkami na jednom postavení (Widerstandslinie) a včas potřeby pokračuje týmiž jednotkami na druhém a dalším postavení.

Odpory na jednotlivých postaveních mají nepřítele přinutit k rozvnutí a k přípravě řádného útoku. Menší odpory mezi postaveními odporu (Zwischenfeld) mají získávat čas k přípravě obrany na zadnějším postavení. Doporučuje se, aby jednotka, která ustupuje, byla na příštím postavení již někým podchycena.

Tyto záchytné jednotky (Aufnahmetruppen) nemají být zbytečně silné. Když podchycení těmito jednotkami na příštím postavení není možné, je třeba toto příští postavení volit raději dále vzadu. Jednotlivá postavení určuje vyšší velitel podle týchž zásad jako v našem ústupovém boji. Čím jsou výhodnější (výhled a výstřel, snadný ústup, přirozené překážky před linií — řeka — soutěska), tím nutno na nich klást větší odpor. V terénu,

kde je těžký ústup, omezíme obsazení pěchotou jen na zajištění pozorovatelů a palebných postavení dělostřelectva a těžkých zbraní pěchoty. Postavení mají být tak od sebe vzdálena, aby nepřátelské dělostřelectvo z jednoho palebného postavení nemohlo působit i na druhé postavení. Před postavením a mezi postavení klademe zátarasy (Sperrungen).

Do šířky se rozdělují jednotky na bojové skupiny složené z různých zbraní. Každé skupině je přidělen určitý úsek, jehož šířka se nedá určit. V příznivém terénu může být asi dvakrát tak široký jako v obraně.

Vzájemný poměr mezi skupinami stanoví velitel divise. Vzájemná podpora bočnou palbou a těsný styk jsou žádoucí. Část dělostřelectva si ponechá vyšší velitel pro sebe, aby řídil rušivou palbu na velké vzdálenosti a aby mohl jednotlivé skupiny podle potřeby podporovat.

Provedení dočasné obrany.

Zajištění a průzkum se provádí jako za normální obrany. Když to situace dovolí, je záhodno vyslat daleko dopředu až k nepříteli pohyblivé částece.

Před postavením odporu se stavějí přední strážé vybavené též těžkými kulomety a jednotlivými děly.

Přední strážé ustoupí včas a buď doplní jednotky na postavení odporu nebo ustoupí za ně, aby zajistily nebo připravily obsazení dalšího postavení.

Boj na postavení odporu vedou hlavně dělostřelectvo a těžké kulomety, které střelí se skrytých míst. Ve výhodném terénu (skrytý ústup) zúčastní se obrany i lehké kulomety a pušky.

Palbu zahájí všechny zbraně na největší vzdálenost. Při tom je nej důležitější:

a) znesnadňovat přibližování a usnadnit ústup předem nastaveným jednotkám,

b) rušit nepřátelské přípravy k útoku; tento úkol třeba rozdělit mezi dělostřelectvo a těžké zbraně pěchoty,

c) klamat nepřítel o síle obsazení, hlavně rozdělením dělostřelectva do šířky a častým měněním palebných postavení. (Třeba co nejdéle utajit, že se nejedná o normální obranu.)

Postavení vyklízujeme vždy, je-li to možné v noci. Proto je třeba, je-li to bez velkých ztrát, udržet postavení vždy až do večera. V tom případě vyklidíme celé postavení najednou. Je-li nutno vydržet do večera, i kdyby bylo třeba podstoupit velké boje, přejdeme do obrany.

Chceme-li ustoupit za dne, musíme předem učinit tato opatření:

a) dělostřelectvo a těžké zbraně pěchoty musí být předem rozloženy do hloubky,

b) záchytné jednotky (Aufnahmetruppen) musí být předem připraveny buď na příštím postavení, je-li blízké, nebo ještě před ním, je-li daleko,

c) příští postavení a úkol na něm musí být jednotkám včas známo, včas obhlédnuto a obsazení na něm včas připraveno.

Zaujímání tohoto postavení až do jeho úplné bojové hotovosti zajišťují pěší roty.

Spolupráce ostatních zbraní.

Ženísté připravují zátarasy (Sperrungen) před prvním postavením a mezi dalšími postaveními.

Zbraně proti útočné vozbě mají zabránit, aby nás nepřátelská ÚV. neporazila, hlavně podél důležitých komunikací.

Letectvo má bránit hlavně nepřátelskému průzkumu.

Baterie OPL. jsou výjimkou, snad jen aby budily zdání, že jde o skutečnou obranu.

Umělá mlha je výhodná, kde jde o přerušení boje v otevřeném terénu, ale nepřítel jí může využít též pro sebe.

Zamoření terénu bojovými plyny přispěje vydatně k zdržení postupu nepřítele.

(Příště dále.)

Kapitán děl. Ing. Bohuslav Beneš:

Vliv chemické zbraně na vedení jednotek v poli.

(Pokračování.)

Je zřejmé, že úkol bombardovacího letounu, shazujícího plynové pumy, nebude záležet v tom, že položí do nepřátelského postavení prostě 1 účinný prostor (položený buď kolmo k frontě nebo jinak, podle potřeby), na př. rozměrů 800×100 m nebo že s pomocí většího množství těchto prostorů, šachovitě vedle sebe položených, dokonale zaplunuje celé postavení nepřítele. Podle zkušeností ze světové války (ještě dnes platných) ukázalo se nutným položit na 1 m^2 půdy průměrně 10–15 g b. ch. I. (u velmi účinných arsinů ovšem mnohem méně). Pak by na 1 km^2 bylo potřebí 10–15 t b. ch. I.

K tomu by bylo třeba velkého počtu letounů, z nichž mnoho bude vyřadeno poruchami a nehodami (OPL., meteorologické překážky atd.), mnohé z pum nevybuchnou, nezasáhnou svůj cíl a p. To jsou úkoly, jež se ještě dnes nedají technicky řešit.

K zaplňování (zamoření) pásma praporu v útoku by bylo potřebí na př. 10 letounů, praporu v obraně 20 letounů. K zaplňování oblasti divise v obraně pak 200–400 letounů (po 400 kg b. ch. I.). Proto se tento způsob nehodí k předčasnému zaplňování a zamořování terénu (nehledíc k tomu, že by dnešní OPL. zcela určitě zakročovala velmi účinně).

Možno tedy právem předpokládat, že aerochemické útoky na jednotky v poli budou prováděny méně schematicky a že budou vedeny podle své důležitosti, aby způsobily nepříteli přímé*) ztráty a aby rozrušily celou zásobovací i pracovní jeho organizaci (na př. v etapě). Značné rozčlenění bojující jednotky v terénu, jak je tomu na př. při útoku jednotky a ještě více v obraně, činí hromadné aerochemické útoky velmi málo účelnými a připouští místní útoky a výpady jako pravděpodobnější a snáze proveditelné. Pak se může plně zdařit na př. yperitový přepad, provedený v noci na jednom nebo několika místech fronty, přes všechna obranná opatření nepřítele proti němu, zjedná-li si útočník jen převahu ve vzduchu. Účinky yperitu při poslední německé ofenzivě v březnu 1918 na Marne ukázaly důležitost širokého a hlubokého yperitového klínu a dovoluují učinit mnohé závěry i do budoucnosti. Rozdíl je v tom, že letoun může vytvořit takový klín účinněji, ve větších rozměrech a s menšími přípravami, nežli tomu bylo za světové války, kdy podobné „žluté prostory“ byly vytvářeny plynovou dělovou střelbou.

*) Přímé ztráty nastávají při leteckých útocích na pochoduující nebo tábořící jednotky, na zálohy, ubytované v obydlených střediscích, na jednotky, jež právě nakládají nebo vykládají atd. Útoky na jednotky bojující jsou méně účelné vzhledem k značnému jejich rozmístění, rozčlenění v terénu.